

годишно учение въ Цариградъ, не обратно въ Котелъ, за учителъ, а — въ Франция, да слѣдва правото. И, нека заблѣжимъ тукъ, заминувайки за Парижъ, Кръстовичъ пише на даскалъ Райно да праца писмата си чрѣзъ Сава Стефаниди, „който напоследѣтъ, по щастие или Божия промисълъ, биде оставенъ въ училището Куру-чешме“ (28 декември 1837 г.); Раковски пъкъ — все въ писмо до даскалъ Райно — скърби за заминуването на Гавриила, въ лицето на когото щѣлъ да има „прѣвъзходенъ ръководителъ и помощникъ въ уроцитѣ си“ (22 януари 1838 година).

Прѣстояването въ Цариградъ и учението въ гръцката гимназия оставятъ дълбоки слѣди въ миогледа на Раковски. Най-напрѣдъ училището. Разположено на красивия брѣгъ на Босфора, съ хубава сѣпчеста градина, съ пансионъ, който обличавалъ питомци и възпитатели, то било поставено много добръ и откъмъ програма. Кръстовичъ, щомъ издържалъ приеменъ изпитъ, за да постѣпи направо въ по-горенъ класъ (— подготовката при даскалъ Райно се оказала доста здрава), захваналъ, „дълбоката еленика“, четейки драмитѣ на Есхила и Аристофана. Сава Доброплодни, постѣпилъ малко по-късно, и заварилъ Раковски (— който билъ облѣченъ въ котленски дрехи „но не потури, ами чинтиени, платнени боядисани гащи, които по цариградски се считаха за по-благородни, и съ шерифе, поясъ обвитъ върхъ феса на главата“), съобщава, че прѣподавали шестмина учители математика, класически езици, физика, химия, астрономия, френски езикъ, философия, риторика и богословие. Прѣзъ първата и втората година Раковски изучавалъ Демостеновитѣ Олинтийски рѣчи, Ксенофона, Тукидида и Херодота, логиката на Суавия, катехизисъ, география, поетитѣ начело съ Омира, догматическо богословие и риторика; прѣзъ третата — французки и латински, както и математика, философия и алгебра. „Азъ лично (заблѣзва той на 2 мартъ 1841 г., въ послѣдното си писмо до Райно) се уча особено арабски и персийски езикъ, защото така заповѣда Негово Сиятелство“ (Богорици). Отъ послѣднитѣ съчинения на Раковски съ историческо и филоложко съдържание ние виждаме, какъ добръ е овладѣлъ той старогръцки, за да се ползува свободно отъ класицитѣ, тълкувайки ги въ угода на своитѣ теории; прѣподавателската му дѣйность въ Браила показва, че и французки той ще е усвоилъ доста.